

Ramme for ordblindeindsats i Esbjerg Kommune

Esbjergs Kommunes "Ramme for ordblindeindsats" beskriver de minimumstiltag, den enkelte skole skal gøre i forhold til at afdække og understøtte elever med ordblinddevanskeligheder.

Den enkelte skole skal ud fra rammen udarbejde en plan for indsatsen på skolen. Planen skal være tilgængelig på skolens hjemmeside.

De grundlæggende værdier i "Ramme for ordblindeindsats" bygger på Esbjerg Kommunes børne- og ungesyn, der er fastsat i Børn & Ungepolitikken.

" Den internationale dysleksiforening (International Dyslexia Association, IDA) definerer ordblindhed på følgende måde:

"Dysleksi er en specifik indlæringsvanskelighed, som har et neurobiologisk grundlag. Dysleksi består i vanskeligheder med at tilegne sig sikker og flydende ordafkodning, stavefærdighed og færdighed i at udnytte skriftens alfabetiske princip (lydprincip). Disse vanskeligheder skyldes typisk problemer med opfattelse og hukommelse for sproglyde, som normalt ikke kan forklares af andre kognitive vanskeligheder eller mangelfuld undervisning. Dysleksi kan føre til vanskeligheder med læseforståelse og til færre læseerfaringer, som kan begrænse tilegnelsen af ordforråd og baggrundsviden" (The International Dyslexia Association, Ordblindhed i grundskolen, Ministeriet for børn, undervisning og ligestilling, side 20)

Jo før problemerne erkendes og opdages, desto bedre resultater kan der opnås. Selv om det er sværere for ordblinde at lære at læse, så kan det lykkes, men det kræver en væsentlig større indsats og mere støtte.

Ordblinddevanskeligheder eller dysleksi findes hos alle typer af børn, og for det enkelte barn er det en udfordring, der er til stede i alle skolens fag. Derfor skal skolens indsats også være målrettet alle fag, og den kompenserende indsats, der skal iværksættes, skal løftes af alle undervisere, der er omkring eleven. Skolen skal have en særlig opmærksomhed på, at manglende trivsel hos en elev kan være tegn på faglige udfordringer, der skyldes ordblinddevanskeligheder.

Skolen skal udvise en særlig opmærksomhed på, hvorledes der kan arbejdes med læseunderstøttende it-programmer, og at elever med dysleksi generelt har behov for at kunne tilgå tekster digitalt – dette skal den enkelte underviser tage hensyn til i undervisningens tilrettelæggelse.

Hver enkelt skole skal ud fra nedenstående oversigt lave en plan for skolens ordblindeindsats. Planen skal ligge offentlig tilgængelig på skolens hjemmeside. I planen skal det fremgå, hvorledes skolen arbejder med IT- understøttende redskaber og sikrer, at ordblindeindsatsen sker i alle fag. Planen revideres en gang årligt i forbindelse med skoleårets start.

Tidspunkt	Opgave	Faglige opmærksomheds-punkter Kilde Socialstyrelsens hjemmeside.	Faglige anbefalinger	På Bohrskolen betyder det, at....
Skolestart	Overlevering fra dagtilbud til skole Indsats tilrettelægges ud fra dagtilbuds handleplan i Hjernen og hjertet	Forsinket sprogudvikling Forsinket taleudvikling Barnet bruger i lang tid enkeltord i stedet for sætninger. Barnet har svært ved at få styr på udtalen af ord med flere konsonanter fx strømpe, længst. Barnet har vanskeligt ved at benævne ord. Vanskeligheder ved at rime og remse, huske sangtekster og følge længere beskeder. Barnet viser ringe interesse for bøger og bogstaver fx i eget navn. Ordblindhed eller læsevanskeligheder i familien	I forbindelse med SMART skolestart etableres der et samarbejde mellem dagtilbud og skole om overlevering af dagtilbuds sprogarbejde	Vi i forbindelse med SMART skolestart anvender Hjernen og Hjertet i overgangen mellem dagtilbud og skole Har faglige ressourcepersoner indenfor læsning tilknyttet 0. årg.
0.- 1. klasse	Obligatorisk sprogvurdering Senest september 0.kl Ministeriets sprogvurdering modul i Hjernen og hjertet Handleplan for elever i risiko, Hjernen og hjertet.	Ordblindhed i familien Vanskeligheder med at: - rime (at forstå at to ord er i lydfamilie med hinanden selvom de ikke ligner hinanden i betydning (fx måtte, potte) - huske bogstaver og tal Forsinket ekspressivt sprog. - opdele ord i mindre dele og arbejde med lydene i et ord. Fx hvordan ordet lur vil lyde, hvis man fjerner det første l - huske ord.	Evt. 5 års sprogscreening i førskolen hvorfra data indgår i planlægning af klassesammensætningen. Den obligatoriske sprogvurdering er standardiseret til august - september i 0. kl med henblik på planlægning af undervisningen i 0. kl. Inddragelse af skolens ressourceperson i læsning i	Vi anvender sprogvurderingen i Hjernen og Hjertet. At vi anvender bogstavprøve 1 fra Hogrefe.

	PLM med elevens lærere, hvor sprogvurderingen indgår	<ul style="list-style-type: none"> - lære alfabetet og oversætte bogstavet til lyd og bogstavfølger til ord. - genkende (hurtigt) hyppige ord i læsning og med stavning Svært ved at huske navnene på retninger (højre, venstre) og abstrakte begreber som ugedage og måneders navne.	samarbejde med P & U's læringskonsulenter ved indførelse og implementering af ny sprogvurdering.	
Slutning af 0. klasse/starten af 1. klasse, midten af 1. klasse eller slutningen af 1. klasse.	<p>Ordblinderisikotest Testen er individuel og skal teste alle elever i en klasse med første trin jf. politisk beslutning.</p> <p>Elever med lav score på første trin, testes også på andet trin. Elever med lav score på andet trin, testes også på tredje trin.</p>	<p>Alle elever skal testes i 0./1. klasse. Testene som udføres senere kan gennemføres blandt andet på baggrund af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lav score på de traditionelle test/screeningsredskaber af bogstavkendskab. - Fonologisk opmærksomhed og tidlige læsefærdigheder, som nogle skoler allerede anvender. - Dansklærerens observationer af elevernes vanskeligheder med den læseforberedende undervisning i bogstaver og lyde og/eller selve den tidlige læseundervisning. 		
Slutning af 2.kl eller start 3. kl.	<p>DVO- screening DVO - screening af <u>alle</u> Elever i risiko – Re-test i slutningen af 3. klasse. Handleplan i Hjernen og hjertet</p>	Faglige udfordringer Manglende børnestavning Usikker lyd-bogstav Vanskeligheder med at stave Læser meget langsomt og upræcist	Tidlige risikotegn i indskolingen adresseres med en individuelt fokuseret, systematisk og struktureret indsats med tydelige læringsmål omkring sproglige forudsætninger, læsefærdigheder og strategier. Undervisningen kan foregå i perioder på hold med 1-5 elever. Ud fra denne	<p>Dansklæreren i klassen har ansvaret for at oprette et fokuspunkt i Hjernen og Hjertet.</p> <p>Elever i risikogruppen re-testes med DVO-screeningen.</p> <p>Evt. inddragelse af faglig ressourceperson indenfor læsning.</p>

			overordnede ramme udarbejdes en handleplan på skolen	
3.klasse (slutningen)	<p>National ordblindetest</p> <p>På de elever der har vist tidlige risikotegn, og har modtaget særligt tilrettelagt forløb i indskoling. Testen tages tidligst i slutningen af 3. kl. Testperioden er i henhold til standardisering marts – juni</p> <p>Handleplan i Hjernen og Hjertet</p>	<p>Fortsat faglige udfordringer - usikker afkodning og vanskeligheder med alderssvarende skriftsprog. Vanskeligheder med at:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formulere sig skriftligt. - tilegne sig fremmedsprog. <p>Nederlagsfølelse og evt. sociale problemer.</p>	<p>Ordblindetesten er tiltænkt elever, som udover de primære læsevanskeligheder er kognitivt og funktionelt aldersvarende. Link til ordblindetest.nu/vejledning: supplerende test og iagttagelser. Testvejleder skal være læsevejleder eller have tilsvarende kompetencer.</p>	<p>Se Bohrskolens handleplan for læsning</p> <p>Der tages nationale ordblindetest på de elever der befinder sig i risikogruppen.</p> <p>På Bohrskolen er det altid en læsevejleder der udfører testen.</p>
4-6 kl.	<p>Opfølgning på Nationale test</p> <p>Afdækning af om der er tale om ordblindhed for de elever der ved de nationale obligatoriske test i læsning (i delprøven afkodning), i 4. og 6. årgang i kategorierne "mangelfuld præstation" eller i "ikke tilstrækkelig præstation.</p> <p>Der kan anbefales en individuel afdækning</p>	<p>Fra mellemtrinnet og frem forventes det at eleverne i folkeskolen kan tilegne sig viden via læsning. Børn med ordblindhed bliver udfordret i særlig grad af dette spring i omgivelsernes forventning til læsefærdighed, ligesom de igen bliver udfordret ved skift i uddannelsesniveau. Derfor kan ordblindheden vise sig relativt sent eller man kan få vanskelighederne "igen". Kendetegnende er typisk stovevanskeligheder, højt tidsforbrug i læsning, som medfører manglende</p>	<p>Elever med resultatet ordblindhed skal tilbydes fokuseret læse-staveundervisning med tydelige læringsmål i forhold til elevens aktuelle potentiale. Se ministeriets kommende undervisningsvejledning i forbindelse med ordblindetest). Undervisningen kan foregå i perioder på hold med 1-5 elever. Der tilbydes relevant kvalificerende it-teknologi og der gives undervisning i anvendelsen til eleven og elevens forældre samt elevens</p>	<p>Vi vurderer afkodningen i de nationale test.</p> <p>Der afholdes klasselæsekonferencer (se Bohrskolens handleplan for læsning)</p> <p>Vi udleverer it-rygsæk</p> <p>Vi sammenholder resultaterne fra de nationale test sammen med anden data, hvorefter vi planlægger en indsats</p> <p>Udarbejder fokuspunkter i Hjernen og Hjertet.</p>

	<p>passende for alderstrinnet. Ved begrundet mistanke om ordblindhed anvendes den nationale ordblindetest.</p> <p>Handleplan i Hjernen og Hjertet</p>	<p>læseforståelse samt vanskeligheder med at lære fremmedsprog.</p>	<p>lærere i alle fag. Eleven og elevens lærere tilmeldes NOTA. Skolen er forpligtet til at stille en egnet pc/tablet til rådighed for eleven for at kvalificere den manglende afkodning.</p> <p>Elever i store læse-skrivevanskeligheder og/eller med resultatet usikker fonologisk kodning skal tilbydes passende træning af de manglende færdigheder og kan tilbydes læse-skriveteknologi og kan efter faglig vurdering indmeldes i NOTA.</p>	
7. - 9. klasse	<p>Opfølgning på Nationale test</p> <p>Placerer en elev sig, ved de nationale obligatoriske test i læsning (i delprøven afkodning), i 8. årgang i kategorierne "mangelfuld præstation" eller i "ikke tilstrækkelig præstation", og der ikke tidligere er taget en ordblindetest, skal der sættes fokus på om der kan være tale om ordblindhed. Der kan anbefales en individuel afdækning passende for alderstrinnet. Ved</p>	<p>Skriftsproglige udfordringer Manglende læsehastighed Usikker stavning og skriftlighed (ikke alderssvarende). Undgår og udsætter opgaver med læsning og skrivning. Arbejder langsomt når de skal læse og skrive. Problemer med planlægning af tid og opgaver. Er bedre til at formulere sig mundtligt end skriftligt</p>	<p>Elever med resultatet ordblindhed skal tilbydes fokuseret kvalificerende it-støtte målrettet at kunne deltage i klassens undervisning og at kunne aflægge folkeskolens Afgangsprøve på særlige vilkår. Der gives undervisning i anvendelsen af kvalificerende it-værktøjer til eleven og elevens forældre samt elevens lærere i alle fag. Eleven og elevens lærere tilmeldes NOTA, hvis ikke dette allerede er sket tidligere i skoleforløbet. Teknologien kan tilbydes til brug på elevens egne device: tablet, pc, smartphone etc. Skolen er forpligtet til at stille en egnet pc/tablet til rådighed for eleven</p>	<p>Se Bohrskolens handleplan for læsning</p> <p>Elever i rød kategori får i forbindelse med afgangsprøverne adgang til cd-ord og intowords</p> <p>Elever i gul og rød kategori har mulighed for at få ekstra tid i forbindelse med afgangsprøverne.</p>

	begrundet mistanke om ordblindhed anvendes den nationale ordblindetest. Handleplan i Hjernen og Hjertet		for at kvalificere den manglende afkodning. Elever i store læse-skrivevanskeligheder og/eller med resultatet usikker fonologisk kodning skal tilbydes passende træning af de manglende færdigheder og kan tilbydes læse-skriveteknologi og efter faglig vurdering indmeldes i NOTA.	
Overgang til ungdoms-Uddannelse	Evt. test Ved tvivl om ordblindvanskeligheder i forbindelse med overgangen til ungdomsuddannelserne testes eleven.	Opmærksomhed/usikkerhed om elevens uddannelsesparathed ved overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse i samarbejde mellem skolen og UU-vejleder.	En test kan også ske efter henvendelse fra UU-vejleder. (Iflg. Bekendtgørelse om vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv af 30. juni 2014, § 4 stk. 3)	

På Bohrskolen arbejder vi i en gruppe bestående af ledelse, de faglige ressourcepersoner for læsning og de faglige ressourcepersoner indenfor pædagogisk it videre med ovenstående skema, som skal arbejdes sammen med skolens handleplan for læsning.

Øvrige tiltag

Skolelederen skal sikre, at skolens pædagogiske personale har den nødvendige viden i forhold til undervisning af elever i ordblindvanskeligheder, således eleverne understøttes i alle fag.

Skolelederen kan rekvirere faglig støtte fra medarbejderne i Pædagogik & Undervisning.

Skolelederen skal sikre, at elever i konstaterede ordblindvanskeligheder får den nødvendige It-understøttelse (IT-rygsæk).

Der igangsættes et pilotprojekt på én skole, der afprøver Ordblinderisikotesten. Ordblinderisikotesten anvendes efter vejledningen til alle elever i april-juni i 0.kl eller august-september i 1.kl og december – februar i 1.klasse og april – juni 1.klasse (Se vejledningen)

Links

Forældrenetværk om ordblindhed, Socialstyrelsen 2013

<https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/foraeldrenetvaerk-om-ordblindhed>

Vejledning "Ordblindhed i grundskolen"

<http://www.emu.dk/sites/default/files/Ordblindhed%20i%20grundskolen%20november%202016.pdf>

Vejledning om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand - se Kap 16

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=175630>

De nationale test for elever med læsevanskeligheder

<file:///C:/Users/inch/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/IE/L6OZTZUU/170315-Vejledning-til-elever-med-saerlige-behov.pdf>